

**Oponentský posudok na habilitačnú prácu Mgr. Dany Masarykovej, PhD. s názvom
„Pohybové kompetencie v predprimárnom a primárnom vzdelávaní“**

prof. PaedDr. Ondrej Kaščák, PhD.

Pri čítaní predloženej habilitačnej práce sa môže vynoriť otázka, či daná práca má skôr odborovodidaktický alebo všeobecnopedagogický charakter. Aj keď sa odpoveď v prospech odbornej didaktiky môže zdať jasná, nie je to celkom tak. Práca totiž ukazuje istý konceptuálny trend, ktorý je z môjho pohľadu veľmi zaujímavý.

Konceptuálne je silné odborovo didaktické jadro danej témy viazané na pojmy pohybových schopností a zručností, pretože tie sa jasne dajú operacionalizovať a majú teda svoje kurikulárne zhmotnenie napr. vo forme vzdelávacích štandardov. Ako správne autorka uvádza, k týmto pojmom a konceptom sa tradične upiera aj slovenský diskurz o školskej telesnej a športovej výchove.

Medzinárodne sa však tento diskurz posúva smerom ku konceptom pohybových kompetencií a pohybovej gramotnosti – konceptom, ktoré v sebe zahŕňajú širšie sociokultúrne súvislosti, čím demonštrujú širší medzipredmetový potenciál. To ešte viac potvrdzuje napr. kapitola 1.3, kde autorka uvádza príklad výskumu Juraka, ktorý dokladuje koreláciu medzi telesnou zdatnosťou resp. intenzitou telesného zaťaženia a vzdelávacími výsledkami v iných predmetových zameraniach. Tým sa spôsob realizácie telesnej výchovy môže stať katalyzátorom alebo inhibítorom vzdelávacej úspešnosti, čím sa téma dostáva do všeobecnopedagogickej roviny. Som rád, že Dr. Masaryková práve v takomto kontexte tematizuje problematiku svojho odboru, pretože ním demonštruje všeobecnejší dosah na oblasť školskej pedagogiky. Demonštruje ním taktiež medzinárodný odborný kontext danej témy. Všeobecnopedagogickému charakteru nastavenia témy nahráva aj to, že primárnym záujmom autorky je rané vzdelávanie (ktoré vnímam ako predprimárne spolu s primárnym vzdelávaním), kde je obsahová integrácia a integrácia školských činností typická a prirodzená.

Konceptuálne a teoreticky je téma habilitačnej práce teda ukotvená veľmi zdarilo, no a prirodzene sa potom objavuje otázka, aká je implementácia týchto trendov v kurikulárnej oblasti v národnom kontexte. Autorka vo svojej analýze vývoja kurikulárneho nastavenia oblasti Zdravie a pohyb v MŠ postupuje deskriptívne a z textu možno len v náznakoch vyústiť,

že mala nielen dosah na tvorbu kurikula z danej vzdelávacej oblasti, ale že bola líderkou tejto oblasti. Takže na tomto mieste to treba povedať jasne a explicitne. Túto skutočnosť treba vyzdvihnúť, pretože som presvedčený o tom, že kvalifikovanosť pre habilitačné konanie v odbore pedagogika musí byť podložená silným odborným dopadom nielen na odbornú komunitu, či vzdelávaciu prax, ale aj na školské politiky. Dr. Masaryková všetky tieto úrovne dopadov stelesňuje. To dokladujú aj odkazy na jej parciálne práce, keďže Dr. Masaryková nie je len vedúcou autorkou konceptu predškolského vzdelávania v danej vzdelávacej oblasti, ale takpovediac si aj zašpinila ruky tým, že daný koncept predstavovala, vysvetľovala, obhajovala a implementovala pred alebo spolu s učiteľkami MŠ. Verte, nie vždy je to jednoduché a z pozície pracovníka v akademickej sfére sa nachádzate v určitom znevýhodnení. Akceptácia, ktorú Dr. Masaryková získala a získava však naznačuje jej úspešnosť aj v tejto neľahkej úlohe.

V prípade primárneho vzdelávania predsa len ide o komplikovanejšiu a širšie distribuovanú zodpovednosť, no aj v rámci tohto stupňa vzdelávania možno Dr. Masarykovú chápať ako vedúcu kurikulárnu predstaviteľku. Tu už vzdelávanie podlieha aj intenzívnejšej internacionalizácii a koordinačným záujmom napr. zo strany EÚ, kde je kurikulárna politika ovplyvňovaná aj ňou. Autorka to demonštruje napr. pri prezentovaní porovnania počtu hodín telesnej výchovy v primárnom vzdelávaní. K tejto časti mám dve poznámky – keďže sa v práci prezentujú pomerne neaktuálne údaje, disponujeme údajmi, ktoré by demonštrovali aktuálnu situáciu, teda napr. stav medzi rokmi 2012-2021? Akými dôvodmi si autorka vysvetľuje radikálny pokles medzi rokmi 2006 až 2011? Pre primeranosť interpretácie by bolo treba taktiež potrebné uviesť, že pred tými 15 rokmi bola dotácia počtom hodín piata najvyššia v EÚ.

Oceňujem, že aj v prípade telesnej a športovej výchovy sa autorka snaží rozvinúť koncept pohybových kompetencií. Uvádza pritom dva prístupy k pohybovým úlohám – riadené a objavované učenie. Vedela by autorka uviesť pre aké typy kompetencií (napr. v rámci nášho ŠVP) sa ktorý prístup viac hodí? Alebo ich autorka považuje za zameniteľné?

V druhej časti habilitačnej práce autorka otvára pomerne závažnú otázku hodnotenia pohybových kompetencií. Uvádza tri línie názorov na hodnotenie úrovne pohybového rozvoja a sympatizuje s tzv. Líniou 2. Zároveň však uvádza, že hodnotenie je komplikované najmä v predškolskom veku a to najmä vzhľadom na špecifiká motorického vývinu v tomto období.

Autorka však vo svojej empirickej sonde použila v MŠ batériu MOBAK. Tak ako, testovať povinne a zakotvene v kurikulu aj v materských školách?

V každom prípade však kapitola o prístupoch k hodnoteniu pohybových kompetencií otvára u nás veľmi aktuálne a pomerne málo tematizované otázky. Autorka prezentuje testovaciu batériu MOBAK, do overovania ktorej bola aj osobne zaangażovaná cez medzinárodný projekt Erasmus+. Ide tak o svedectvo internacionalizácie autorky a jej akceptácie v medzinárodnej komunite, keďže išlo o jedinú slovenskú riešiteľku tohto projektu.

Na základe danej akceptácie sa autorka mohla dostať k zaujímavým údajom a zároveň mohla sledovať svoje výskumné ciele – napr. vzťahu medzi pohybovými kompetenciami a mimoškolskými športovými aktivitami. Z medzinárodného porovnávania vyplýva viacero zaujímavých skutočností, ktoré by si možno zaslúžili takmer až kulturologickú interpretáciu. Ak vychádzame z predpokladu, že Tabuľka 12 sa týka MOBAKu 1-2 (a nie 3-4 ako je uvedené v názve), tak by stála za pokus interpretácia výraznej úspešnosti našich a litovských detí v behu oproti iným krajinám.

Záver

Predložená habilitačná práca Mgr. Dany Masarykovej, PhD. vo forme monografie „Pohybové kompetencie v predprimárnom a primárnom vzdelávaní“ predstavuje významný prínos v študijnom odbore Pedagogika. Habilitantka predstavuje vo svojej oblasti (najmä vo väzbe na telesnú a športovú výchovu v predprimárnom a primárnom vzdelávaní) významnú národnú autoritu akceptovanú v medzinárodnom prostredí a prizývanú do medzinárodných výskumných projektov a spoluprác. Dr. Masaryková má okrem svojho akademického a pedagogického vplyvu dopad aj na príslušné vzdelávacie politiky a kurikulárne stratégie, takže možno jej pedagogický a vedecký profil považovať za komplexný. Na základe všetkých vyššie uvedených dôvodov odporúčam predloženú habilitačnú prácu k obhajobe a zároveň odporúčam, aby po úspešnej obhajobe bol Mgr. Dany Masarykovej, PhD. udelený vedeckopedagogický titul „docent (doc.)“ v študijnom odbore Pedagogika.

V Trnave, 2.6. 2021

prof. PaedDr. Ondrej Kaščák, PhD.